

ایجاد زیر ساخت هایی به منظور دستیابی به افق های روشن صادراتی سیمان ایران

سید علی مکی

سایت هم اندیشی صنعت سیمان ایران

info@cementgroup.ir

چکیده :

با در نظر گرفتن افزایش ظرفیت تولید سیمان کشور و همچنین رشد حدود 14 درصدی صادرات سیمان و کلینکر در سال 90 نسبت به مدت مشابه سال قبل، برنامه ریزی و تدوین استراتژی تولید و فروش برای کارخانجات کشور در سال های آتی بسیار ضروری خواهد بود.

در این مقاله سعی شده است تا علاوه بر نگاهی گذرا بر وضعیت تولید انواع سیمان راهکارهایی نیز به منظور حضور پررنگ تر در بازارهای صادراتی پیشنهاد گردد.

واژه های کلیدی: سیمان ایران، انواع سیمان تولیدی، سیمان های صادراتی ایران، صادرات سیمان

مقدمه:

اکنون که حدود 78 سال از آغاز عملیات اجرایی کارخانه سیمان در شهر ری با ظرفیت اسمی 300 تن در روز می گذرد، با نگاهی به گذشته می توان فراز و نشیب های فراوانی که تا امروز صنعت سیمان کشور پشت سر گذاشته است را به وضوح مشاهده نمود، شاید یکی از آنها را بتوان راه اندازی واحد اول سیمان آبیگ در سال 1352 با ظرفیت اسمی 3500 تن کلینکر در روز دانست که به نوبه خود گام مهم و ارزشمندی در راستای توسعه صنعت سیمان کشور در آن سالها است. البته تا قبل از این تاریخ هم واحدهای سیمان دیگری در گوشه و کنار ایران از جمله اصفهان، لرستان، شیراز و ... به بهره برداری رسیدند که همگی حاصل تلاش و زحمات فراوان مردهای خاکستری آن روزگار هستند که همچنان نامشان در صنعت سیمان درخشان است، صنعت سیمانی که تا کنون ظرفیت تولید آن ظرف مدت 75 سال گذشته 700 برابر شده است و با تولید حدود 15 نوع سیمان برای مصارف گوناگون از قبیل سیمان های پرتلند در تیپ های مختلف، سیمان حفاری، سیمان بنائی، سیمان سفید، سیمان های رنگی و ... توانسته خود را در سطح آسیا و منطقه نیز مطرح کند.

اما سوالی که در اینجا مطرح می شود این است که " آیا تنها تولید سیمان و افزایش ظرفیت کارخانجات حائز اهمیت است و یا اینکه در کنار آن ظرفیت سازی و بازاریابی مناسب برای ارائه و فروش محصول تولیدی به خارج از مرزها نیز به همان میزان و یا حتی بیشتر باید مورد توجه قرار گیرد؟ "

در ادامه به مطالبی پیرامون این سوال خواهیم پرداخت.

تولید و صادرات سیمان

طبق بررسی های انجام شده توسط کارشناسان گروه هم اندیشی صنعت سیمان ایران و براساس اطلاعات دریافتی از کارخانجات سیمان کشور ، مطابق با اطلاعات جدول 1 بیشترین تولید به سیمان های پرتلند تیپ 2 ، پرتلند تیپ 425-1 ، پرتلند پوزولانی و پرتلند تیپ 5 اختصاص دارد.

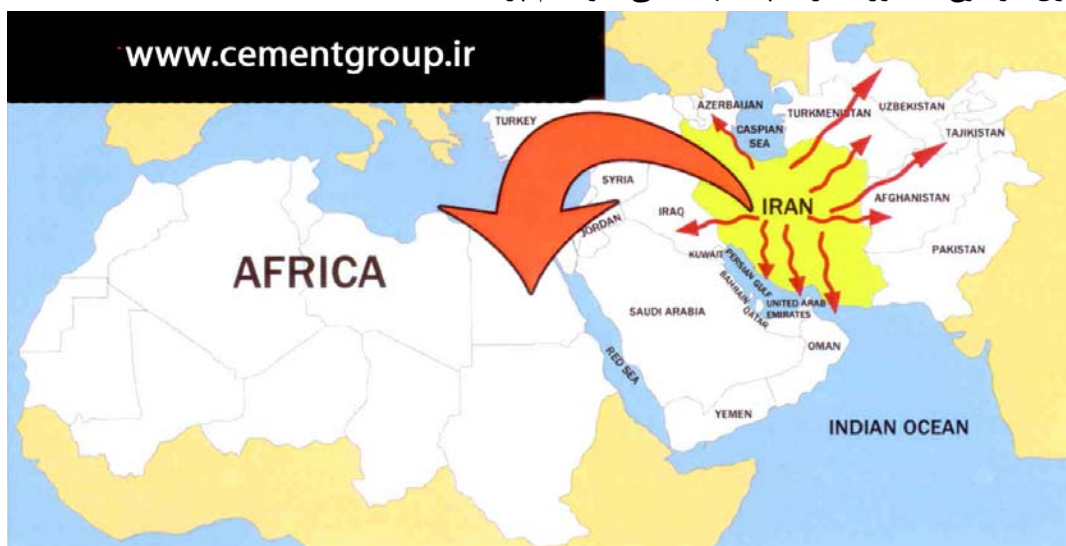
(لازم به ذکر است که اطلاعات جداول فوق تنها شامل شرکت هایی است که اطلاعات خود را تا زمان نهایی شدن مقاله برای دفتر سایت هم اندیشی صنعت سیمان ایران ارسال کرده اند)

همچنین با نگاهی متفاوت از جنس صادراتی به اطلاعات جدول 2 نام سیمان های مذکور همچنان در صدر جدول خودنمایی می کنند . (البته به غیر از پرتلند پوزولانی)

از نظر بسته بندی صادراتی نیز پاکت و فله به ترتیب در رتبه های اول و دوم قرار دارند و صادرات جامبوبگ از سهم کمتری برخوردار است.

صادرات سیمان ایران در سال 90 به کشورهای همسایه دارای اعداد و ارقام متفاوتی است که نام کشور عراق همانند سال گذشته همچنان به عنوان مهمترین بازار صادراتی ایران در بین دیگر کشورها متمایز شده است.

اما برای پررنگ تر شدن حضور سیمان ایران در دیگر کشورها از جمله منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) و حتی در عراق و افغانستان چه راهکارهایی را می توان در نظر گرفت؟
در ادامه پیرامون موضوع مذکور به ارائه پیشنهادهایی خواهیم پرداخت.

راه کارهایی برای افزایش صادرات سیمان و مشارکت در بازارهای جدید:

1- راه اندازی دپارتمان های بارگیری مرزی

یکی از شرایط تحقق این امر حضور بخش خصوصی به عنوان سرمایه گذار می باشد. سرمایه گذاران با راه اندازی یک پایانه بسته بندی و فروش سیمان در نقاط هدف مرزی می توانند سیمان را به صورت فله و در تناژ بالا از کارخانجات سیمان خریداری و در داخل سیلوهای محلی ذخیره نمایند.

حال بر حسب نیاز مشتری چه از نظر تیپ سیمان و چه از نظر بسته بندی، سفارش خود را تحویل نمایند. همچنین با توجه به ماشین آلات و تجهیزاتی که می توان در این دپارتمان های محلی نصب کرد، این امکان برای سرمایه گذار فراهم می شود تا سیمان خریداری شده خود را هم به صورت فله و هم به صورت جامبوهای 1/5 تنی از کارخانجات سیمان تحویل بگیرد تا علاوه بر کاهش هزینه های بسته بندی در کارخانه، سرمایه گذار نیز بتواند از حاشیه سود مناسبی برخوردار باشد.

2- توسعه خطوط حمل و نقل و به ویژه ناوگان ریلی

با توجه به افزایش قیمت حامل های انرژی در یکسال گذشته تا کنون علاوه بر بالا رفتن هزینه های تولید به ویژه در کارخانجات سیمان با سوخت مازوت، هزینه های حمل و نقل سیمان از محل تولید (درب کارخانه) تا نقاط مصرف به شکل بی سابقه ای افزایش یافته است. تا آنجا که تعدادی از کارخانجات سیمان که فاصله قابل توجهی تا مرزهای کشور دارند به دلیل افزایش قیمت تمام شده و کرایه های حمل جاده ای قادر به صادرات سیمان و حتی فروش آن به دیگر استان های کشور نخواهند بود.

با توجه به موارد فوق، بدون شک یکی از عوامل تاثیرگذار در بحث صادرات سیمان را می توان توسعه ناوگان حمل و نقل ریلی دانست، چرا که با گسترش شبکه حمل و نقل ریلی کشور می توان علاوه بر کاهش هزینه های جابه جایی، سرعت انتقال را نیز افزایش داد و اینها همان عواملی است که صادرات سیمان ایران به افغانستان را در شمال شرقی کشور رونق بخشیده است.

3- توسعه زیر ساختی بنادر و اسکله های کشور

با نگاهی به آمارهای جهانی درخصوص شیوه های صادراتی سیمان، به این نکته پی می بریم که در حدود 80 درصد از نقل و انتقالات سیمان از طریق راه های آبی در سطح جهان صورت می پذیرد و این در حالی است که در ایران حدود 20 درصد از صادرات سیمان از طریق مرزهای آبی کشور انجام می شود که در این میان سهم عمده نیز به

کارخانه سیمان ساروج بوشهر اختصاص می یابد که با توجه به اسکله اختصاصی این کارخانه با سهولت بیشتری صادرات انجام می شود.

حال با توجه به اینکه کشور ما از طرف شمال و جنوب به آب دسترسی دارد، توجه و سرمایه گذاری بیشتر در اسکله ها و بنادر معروف و پر ترافیک می تواند عاملی تاثیرگذار در افزایش سرعت و سهولت صادرات سیمان ایران به کشورهای حوزه دریای خزر و خلیج فارس باشد.

4- افزایش صادرات سیمان در بسته بندی جامبو

استفاده از جامبوبگ در اواخر دهه 50 و اوایل دهه 60 میلادی در اروپا، آمریکا و ژاپن آغاز شد و با توجه به امکاناتی که برای شرکت ها فراهم می آورد استفاده از آن روز به روز افزایش یافت تا جایی که به عنوان مثال در میانه های دهه 70 میلادی بود که بحرانی به نام نفت در خاورمیانه شکل گرفت، هنگامی که کشورهای تولید کننده نفت منطقه تصمیم به افزایش تولید گرفتند و در نتیجه نیاز آنها به سیمان به شدت افزایش پیدا کرد به گونه ای که هر هفته عددی بین 30/000 تا 50/000 تن سیمان از کشورهای شمالی اروپا، اسپانیا و ایتالیا با جامبوبگ راهی خاورمیانه می شد.

حال با توجه به موارد بالا و همچنین موارد مطروحه درخصوص افزایش صادرات سیمان از طریق مرزهای آبی و راه اندازی پایانه های بارگیری در نقاط مرزی، می توان در کنار این موارد تغییر نگرش درخصوص بسته بندی و عرضه سیمان به صورت جامبوبگ را در بحث صادرات به عنوان یک طرح مکمل در نظر داشت.

شاید در آینده نزدیک و با رونق گرفتن صادرات سیمان از مرزهای آبی، کارخانجات سیمان کشور به شکل جدی تری در مورد بسته بندی سیمان در کیسه های جامبوبگ فکر کنند. چرا که از نظر سهولت بارگیری در کشتی به هیچ

عنوان با پاکت های 50 کیلوگرمی قابل مقایسه نیستند، بگونه ای که حدود 8 تا 10 کیسه جامبوبگ را می توان یکباره در داخل کشتی بارگیری نمود.

5- تاسیس دفاتر نمایندگی در نقاط هدف

راه اندازی دفاتر و یا اعطای نمایندگی های فروش معتبر به شرکت ها در مناطق هدف می تواند یکی دیگر از راه های توسعه و حضور در بازارهای جدید صادراتی سیمان باشد. چرا که استفاده از نفقات بومی نه تنها به شناخت بهتر چگونگی شرایط بازار هدف کمک خواهد کرد بلکه کار اطلاع رسانی و جذب مشتری نیز از این طریق پیشرفت بهتری خواهد داشت.

در پایان

با توجه به مطالبی که تا کنون عنوان شده است، هر کدام از موارد پیشنهادی می تواند در رشد و توسعه صادرات سیمان ایران تاثیرگذار باشد، حال آنکه کدامیک از بقیه بهتر است به خود کارخانجات سیمان و سایر نفقات و شرکت ها بر می گردد که با توجه به موقعیت مکانی و همچنین حجم و تنوع تولیدات و امکانات منطقه چه گزینه هایی را پیش رو خواهند داشت.

آنچه را که نباید فراموش کرد این است که با توجه به راه اندازی طرح های سیمان امسال و در سالهای آینده و به دنبال آن افزایش ظرفیت تولید سیمان ایران قطعاً از اکنون می بایست برای مازاد سیمان تولیدی کشور برنامه ریزی کرد چرا که در هر شرایطی می بایست در نهایت سیمان تولیدی به دست مصرف کننده آن برسد تا علاوه بر رونق چرخه اقتصادی کشور بتوان پویایی صنعت سیمان و این کالای استراتژیک را همچنان حفظ کرد.

به امید موفقیت برای تمامی کارشناسان و صنعتگران خاکستری کشور عزیزمان، ایران. همچنین از مدیران و کارشناسان کلیه کارخانجات سیمان که نام آنها در جداول این مقاله آورده شده است به دلیل لطف و همکاری صمیمانه ایشان سپاسگزاریم.

منابع :

- سایت www.cementgroup.ir

- اطلاعات دریافتی از کارخانجات سیمان ایران به شرح ذیل :

- سامان غرب - خزر - شرق - هرمزگان - ایلام - ساروج بوشهر (کنگان) - ممتازان کرمان - مجد خواف - زاوه تربت - فراز فیروزکوه - کارون - ارومیه - سفید بنوید - زنجان - سپاهان - شهرکرد - آباده - دشتستان - لوشان - زرنند (خاکستری ساوه) - مند دشتی - بجنورد - مازندران - یاسوج - غرب - هگمتان - استهبان - سفید ساوه - نهاوند - کاوان بوکان (سردار) - پیوند گلستان - اکباتان - اصفهان

جدول 1 - تولید:

تعداد کل	شرکت های تولید کننده	نوع سیمان
11	سامان غرب- خزر- شرق- ارومیه- سپاهان- لوشان- مند دشتی- بجنورد- مازندران- اصفهان- کاوان بوکان.	سیمان پرتلند تیپ 325- 1
25	سامان غرب- خزر- شرق- هرمزگان- ایلام- ساروج بوشهر (کنگان)- ممتازان کرمان- مجد خواف- ارومیه- زنجان- سپاهان- شهرکرد- آباده- دشتستان- زرنند (خاکستری ساوه)- مند دشتی- بجنورد- مازندران- یاسوج- غرب- هگمتان- اصفهان- پیوند گلستان- نهاوند- کاوان بوکان.	سیمان پرتلند تیپ 425- 1
7	سامان غرب- شهرکرد- بجنورد- مازندران- هگمتان- کاوان بوکان- استهبان.	سیمان پرتلند تیپ 525- 1
27	سامان غرب- خزر- شرق- هرمزگان- ساروج بوشهر (کنگان)- ممتازان کرمان- مجد خواف- زاوه تربت- فراز فیروزکوه- کارون- سپاهان- شهرکرد- آباده- دشتستان- لوشان- زرنند (خاکستری ساوه)- مند دشتی- بجنورد- مازندران- یاسوج- غرب- هگمتان- اصفهان- پیوند گلستان- نهاوند- کاوان بوکان- استهبان.	سیمان پرتلند تیپ 2
4	سامان غرب- شهرکرد- بجنورد- مازندران.	سیمان پرتلند تیپ 3
14	سامان غرب- شرق- ایلام- ممتازان کرمان- زاوه تربت- کارون- شهرکرد- آباده- مند دشتی- بجنورد- هگمتان- اصفهان- کاوان بوکان- استهبان.	سیمان پرتلند تیپ 5
3	سفید بنوید - سفید ساوه- سفید ارومیه.	سیمان سفید
3	ممتازان کرمان- بجنورد- اکباتان.	پوزولان طبیعی
16	خزر- هرمزگان- ممتازان کرمان- مجد خواف- ارومیه- زنجان- دشتستان- لوشان- زرنند (خاکستری ساوه)- مند دشتی- بجنورد- مازندران- هگمتان- اصفهان- کاوان بوکان- استهبان.	سیمان پرتلند پوزولانی
13	شرق- ایلام- ممتازان کرمان- ارومیه- زنجان- شهرکرد- زرنند (خاکستری ساوه)- مند دشتی- بجنورد- اصفهان- کاوان بوکان- استهبان.	سیمان پرتلند پوزولانی ویژه
6	ممتازان کرمان- آباده- بجنورد- مازندران- هگمتان- اصفهان.	سیمان PKZ - تیپ آهکی
1	سفید بنوید.	سیمان های رنگی
1	سپاهان.	سیمان ضد سولفات سرباره ای
1	شهرکرد.	سیمان گرونتینگ (بلین بالا)
1	آباده.	سیمان کلاس G , A

جدول 2- سیمان های صادراتی

تعداد کارخانجات صادر کننده این نوع سیمان	لیست کارخانجات	درصد سهم نوع بسته بندی به نسبت کارخانجات صادر کننده			نوع سیمان
		فله	کیسه (پاکت)	جامبو	
2	کارون- لوشان.	---	50 %	50 %	سیمان پرتلند تیپ 325- 1
15	سامان غرب- خزر- شرق- ایلام- ارومیه- زنجان- سپاهان- شهرکرد- زرنند (خاکستری ساوه)- بجنورد- یاسوج- غرب- هگمتان- اصفهان- نهاوند.	32 %	51.2 %	16 %	سیمان پرتلند تیپ 425- 1
5	سامان غرب- شرق- شهرکرد- بجنورد- کاوان بوکان.	45 %	36 %	18 %	سیمان پرتلند تیپ 525- 1
17	سامان غرب- خزر- شرق- هرمزگان- ساروج بوشهر (کنگان)- زاوه تربت- سپاهان- شهرکرد- دشتستان- لوشان- زرنند (خاکستری ساوه)- بجنورد- هگمتان- اصفهان- اکباتان- پیوند گلستان- نهاوند.	28 %	50 %	22 %	سیمان پرتلند تیپ 2
1	شهرکرد.	100 %	-----	----	سیمان پرتلند تیپ 3
6	شرق- ایلام- زاوه تربت- کارون- شهرکرد- بجنورد.	33.3 %	46.6 %	20 %	سیمان پرتلند تیپ 5
3	سفید بنوید- سفید ساوه- سفید ارومیه.	---	60 %	40 %	سیمان سفید
1	ارومیه	50 %	50 %	----	سیمان پرتلند پوزولانی

جدول 3- کشورهای هدف در بخش صادرات:

نام کشور	نام کارخانجات صادر کننده	تعداد کل کارخانجات صادر کننده
عراق	سامان غرب- خزر- شرق- هرمزگان- ایلام- ساروج بوشهر (کنگان) - ممتازان کرمان- کارون- ارومیه- سفید بنوید- زنجان- سپاهان- شهرکرد- دشتستان- لوشان- زرنند (خاکستری ساوه)- مند دشتی- بجنورد- یاسوج- غرب- هگمتان- سفید ساوه- اصفهان- سفید ارومیه- اکباتان- نهاوند- کاوان بوکان.	27
افغانستان	شرق- ممتازان کرمان- مجد خواف- زاوه تربت- بجنورد.	5
امارات	ممتازان کرمان- سپاهان- مند دشتی.	3
قطر	ساروج بوشهر (کنگان) - ممتازان کرمان- سپاهان- مند دشتی- سفید ساوه.	5
عمان	ساروج بوشهر (کنگان) - ممتازان کرمان- مند دشتی.	3
قزاقستان	ممتازان کرمان- زرنند (خاکستری ساوه)- بجنورد- مازندران.	4
تاجیکستان	شرق- ممتازان کرمان- زاوه تربت- سپاهان- بجنورد.	5
آذربایجان	ممتازان کرمان- ارومیه- سپاهان- زرنند (خاکستری ساوه)- مازندران- پیوند گلستان- کاوان بوکان.	7
ارمنستان	ممتازان کرمان- سپاهان- کاوان بوکان.	3
ترکمنستان	شرق- ممتازان کرمان- زاوه تربت- بجنورد- مازندران- پیوند گلستان.	6
قاره آفریقا	ممتازان کرمان- سپاهان- مند دشتی.	3
روسیه	بجنورد- مازندران.	2
کویت	ساروج بوشهر (کنگان).	1